

แนวทางการพัฒนาศักยภาพด้านการวิจัยในวิชาชีพพยาบาล ยุคประเทศไทย 4.0

Guidelines for The Development of Research Competency in The Nursing Profession, Thailand 4.0 Era

ปราณี อ่อนศรี*

Pranee Onsri*

วิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก ราชเทวี กรุงเทพฯ ประเทศไทย 10400

The Royal Thai Army Nursing College, Ratchathewee, Bangkok, Thailand 10400

บทคัดย่อ

จากการเปลี่ยนแปลงสู่ประเทศไทยในยุค 4.0 เน้นการสร้างค่านิยมในสังคม ในการพัฒนาขีดความสามารถของประชาชน การพยาบาลในยุคปัจจุบันจำเป็นต้องมีการพัฒนาในเรื่องงานวิจัยเป็นพื้นฐาน ซึ่งสามารถต่อยอดเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันในตลาดสุขภาพของภูมิภาคและระดับโลกได้ และความสามารถด้านการวิจัย ยังเป็น 1 ใน 8 สมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพ ตามประกาศของสภาการพยาบาล บทความนี้จะนำเสนอในประเด็นความสำคัญของการวิจัยในวิชาชีพพยาบาล และแนวทางในการพัฒนาศักยภาพด้านการวิจัย ซึ่งการเตรียมพร้อมด้านการวิจัยก่อนเข้าสู่วิชาชีพพยาบาล และการพัฒนาศักยภาพด้านการวิจัยอย่างต่อเนื่อง มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพื่อให้พยาบาลวิชาชีพนำกระบวนการวิจัยมาใช้ในการสร้างองค์ความรู้ เรียนรู้จากหลักฐานเชิงประจักษ์ และพัฒนางานเพื่อให้บริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ : แนวทางการพัฒนา ศักยภาพด้านการวิจัยในวิชาชีพพยาบาล

Abstract

From change to Thailand 4.0 era, emphasizing creation of value based society in people's ability is very important. Nowadays, Nursing must be developed in research, that enhancing competition ability. Research competency is the one of eight of nursing competency according to nursing council declaration. This article is indicated about emphasis of nursing research and guideline to develop research competency. Preparation for entering the nursing profession and continual development of research ability should be performed in order to nurses will apply research process to knowledge construction, learning from evidence based and developing effective nursing care.

Keywords : Guidelines for the development, Research competency in nursing profession.

บทนำ

ยุคประเทศไทย 4.0 เป็นเครื่องมือสำคัญในการนำประเทศให้ก้าวไปสู่การเป็นประเทศในโลกที่หนึ่งที่มีความมั่นคงและยั่งยืน พัฒนาจากประเทศที่มีรายได้ขนาดปานกลางเป็นประเทศที่มีรายได้สูง โดยจะต้องมีการปรับเปลี่ยน โครงสร้าง

เศรษฐกิจจากเดิมที่ขับเคลื่อนด้วยการพัฒนาประสิทธิภาพในการผลิตอุตสาหกรรม ไปสู่เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม (Innovation Drive Economy) สังคมไทยยุค 4.0 เป็นสังคมที่มีความหวัง เปี่ยมสุข มีความสมานฉันท์ มีความพอเพียง เกิดความเท่าเทียม มีสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ

Corresponding Author : *E-mail : pranos@hotmail.com

ที่ดี การพัฒนาเทคโนโลยีและอุตสาหกรรมเป้าหมายในกลุ่ม
สาธารณสุข สุขภาพ และเทคโนโลยีทางการแพทย์ โดยมี
Roadmap ในการสร้างและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทาง
การแพทย์ เพื่อผลักดันให้เป็นประเทศไทยเป็น Medical Hub ของ
อาเซียนภายในปี พ.ศ. 2568¹ ดังรูปที่ 1

จากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว วิชาชีพพยาบาลในยุค
ประเทศไทย 4.0 จึงต้องตระหนักในสำคัญของการทำวิจัย
และการพัฒนาความรู้ มีความรู้พื้นฐานในกระบวนการทำวิจัย
และการจัดการความรู้ การพิจารณาการใช้ประโยชน์จาก
ความรู้เชิงประจักษ์ในการปฏิบัติงาน และการเผยแพร่ ความรู้
กับทีมสุขภาพและสาธารณะ²

ความสำคัญของการวิจัยในวิชาชีพพยาบาล

1. การวิจัยจะนำไปสู่การใช้หลักฐานเชิงประจักษ์
ในการพยาบาล ทำให้พยาบาลรู้สึกว่ามีเอกสิทธิ์ในการปฏิบัติ
มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานมากขึ้น³
2. จากการทำวิจัยหรือนำผลการวิจัยไปใช้ในการ
การปฏิบัติการพยาบาลจะเป็นการยืนยันประสิทธิผลการปฏิบัติ
หรือมีการเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติแบบดั้งเดิมไปสู่การปฏิบัติวิธี
ใหม่ตามหลักฐานผลการวิจัยที่ทำให้เกิดความมั่นใจในผลลัพธ์
และผู้รับบริการมีความปลอดภัย⁴
3. ทำให้เกิดการพัฒนาดตนเองอย่างต่อเนื่อง แสดง

ถึงการใฝ่รู้ มีการเรียนรู้ตลอดชีวิตซึ่งนับว่ามีความสำคัญกับ
ผู้ประกอบการวิชาชีพพยาบาลที่ต้องเรียนรู้พัฒนาตนเองให้ก้าวหน้า
ปัญหาด้านสุขภาพของประชาชนที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่าง
รวดเร็ว⁵

4. การทำวิจัยเป็นการเปิดโอกาสให้ตนเองมีความ
ก้าวหน้าในบันไดวิชาชีพก่อให้เกิดผลลัพธ์การดำเนินงานของ
องค์กรที่มีประสิทธิภาพ⁶

แนวทางการพัฒนาศักยภาพด้านการวิจัยในวิชาชีพ พยาบาล

ในที่นี้จะกล่าวถึง 2 ประเด็นหลักๆ ได้แก่ การเตรียม
ความพร้อมด้านการวิจัยก่อนเข้าสู่วิชาชีพพยาบาล และการ
พัฒนาศักยภาพด้านการวิจัยอย่างต่อเนื่อง ดังนี้

1. การเตรียมความพร้อมด้านการวิจัยก่อนเข้าสู่ วิชาชีพพยาบาล

สมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพ 8 ด้านตามประกาศ
ของสภาการพยาบาล ประกอบด้วยสมรรถนะ ด้านจริยธรรม
จรรยาบรรณและกฎหมาย สมรรถนะด้านการปฏิบัติการ
พยาบาลและการผดุงครรภ์ สมรรถนะด้าน คุณลักษณะเชิง
วิชาชีพ สมรรถนะด้านภาวะผู้นำการจัดการและการพัฒนา
คุณภาพ สมรรถนะด้านวิชาการและการวิจัย สมรรถนะด้านการ
สื่อสารและสัมพันธภาพ สมรรถนะด้านเทคโนโลยีและ

1-5 ปี	5-10 ปี	10-15 ปี
- ยา Generic ที่ทดแทนการนำเข้า - ยาชีววัตถุประเภท Bio similar - ชีวเภสัชภัณฑ์ และผลิตภัณฑ์จาก Probiotics - สมุนไพร และเครื่องสำอาง - Smart Medical และ Devices Robotics เพื่อช่วยคนพิการ - ศูนย์บำบัดฟื้นฟูผู้สูงอายุ - ผลิตภัณฑ์และอาหารเพื่อสุขภาพ - การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ	- ยาชีววัตถุชนิดใหม่เพื่อรักษา มะเร็งและโรคภูมิแพ้ - วัคซีนชั้นสูง - ชุดตรวจวินิจฉัยที่มีศักยภาพเชิง พาณิชย์ - หุ่นยนต์ทางการแพทย์ที่ได้ มาตรฐานสากล - Quality Reagents สำหรับ Au- tomatized Diagnostic Devices - Smart Village สำหรับคนสูงวัย - Digital Health - Precision Medicine	- ยา (Small Molecules) ชนิดใหม่ - ยาสำหรับการรักษาที่มีเป้าหมาย (Targeted Therapy) - วัคซีนชั้นสูงชนิดใหม่ - ยาชีววัตถุชนิดใหม่ - หุ่นยนต์และเครื่องมือผ่าตัด ด้านการแพทย์ - อุปกรณ์ด้านการแพทย์ชนิดฝัง (Implanted-Devices) - Automated Diagnostic Devices - Specialized Target- Therapeutic Institute

รูปที่ 1 Roadmap การพัฒนานวัตกรรมกลุ่มสุขภาพ

สารสนเทศ และสมรรถนะด้านสังคม สำหรับสมรรถนะด้านวิชาการและการวิจัย หมายถึง พฤติกรรมของพยาบาลในการใช้องค์ความรู้ตามหลักการและทฤษฎีการพยาบาล ริเริ่มค้นคว้าความรู้ใหม่ ๆ มีความใฝ่รู้ มีทักษะ แสวงหาความรู้ พัฒนาบทบาทของตนด้านวิชาการและวิจัยด้วยการทำวิจัย จัดทำผลงานทางวิชาการ สอนและเผยแพร่ความรู้สู่สังคมได้ ดังนั้น การจัดการศึกษาพยาบาลต้องเตรียมความพร้อม เพื่อให้พยาบาลมีสมรรถนะอื่นๆ ที่นอกเหนือไปจากลักษณะเฉพาะของวิชาชีพสมรรถนะทั้ง 8 ด้าน โดยรวมนี้จะช่วยให้ พยาบาลวิชาชีพที่สำเร็จการศึกษาใหม่ เห็นภาพรวมของความเป็นวิชาชีพพยาบาลที่จะสามารถปฏิบัติการพยาบาลได้ตามขอบเขตของวิชาชีพอย่างปลอดภัยมีความรับผิดชอบ เป็นผู้ร่วมงานที่มีประสิทธิภาพ มีศักยภาพในการพัฒนาตนเอง และพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง และเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม⁷ ปัจจัยสำคัญในการเตรียมความพร้อมคือ หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ตามโครงสร้างหลักสูตรได้จัดให้มีการเรียนการสอนรายวิชา การวิจัยทางการพยาบาล⁸ จะต้องจัดให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ด้านการวิจัยทางการพยาบาล ซึ่งเป็นการค้นคว้าหาคำตอบที่เป็นข้อสงสัยหรือเป็นประเด็นปัญหาทางการพยาบาลโดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์เพื่อองค์ความรู้ใหม่มีความน่าเชื่อถือและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาศาสตร์ทางการพยาบาล รวมทั้งพัฒนางานที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการพยาบาล การบริหารการพยาบาล และการศึกษาพยาบาล⁹ เรียนรู้ภาคทฤษฎีและลงมือปฏิบัติจริง โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาดูแล กำกับ ติดตาม และคอยช่วยเหลือแนะนำเมื่อมีปัญหา จากการสอบถามความรู้สึกก่อนเรียนวิชาการวิจัยทางการพยาบาล พบว่า นักศึกษาพยาบาลส่วนใหญ่คิดว่า เป็นวิชาที่ยาก ซับซ้อน ต้องมีความรู้เป็นอย่างดี ด้านประโยชน์มองว่าเป็นพัฒนาตนเองเพื่อให้ได้ความรู้ใหม่ ปัจจัยความสำเร็จเห็นว่าความสามัคคีในกลุ่มและความร่วมมือ และการให้คำแนะนำที่ดีจากอาจารย์ที่ปรึกษา¹⁰ จากผลดังกล่าวจึงมีการมอบหมายก่อนเรียนให้นักศึกษาพยาบาลอ่านบทความวิจัยคนละ 1 เรื่อง และสรุปประเด็นสำคัญตามหัวข้อกระบวนการวิจัย เพื่อให้ให้นักเรียนเกิดความคุ้นเคยและมีประสบการณ์ในการอ่านงานวิจัยอย่างน้อย 1 เรื่อง การมอบหมายทำโครงการ วิจัยรายกลุ่มโดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาคอยให้คำแนะนำจะช่วยให้ นักเรียนมีความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียนและการปฏิบัติจริงจะช่วยให้ความเข้าใจตามกระบวนการวิจัยได้ชัดเจนและเป็นรูปธรรมมากขึ้น รวมถึงการนำเสนอผลงานวิจัยในการประชุมวิชาการจะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความมั่นใจ

และเข้าใจในงานวิจัยของตนเองมากขึ้น ประสบการณ์ในการลงมือปฏิบัติจริง จะช่วยในการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่วิชาชีพพยาบาลมีประสิทธิภาพ ในขณะเดียวกันการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาอื่นๆ ควรมีลักษณะของการเรียนรู้ที่ใช้วิจัยเป็นฐาน (research based learning) โดยใช้ผลการวิจัยเป็นสาระการเรียนการสอน เรียนรู้จากการศึกษางานวิจัย การสังเคราะห์งานการวิจัย ซึ่งเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาการคิดเชิงวิเคราะห์ โดยผ่านกระบวนการแก้ปัญหา การแสวงหา การให้เหตุผล และการวิเคราะห์และประเมิน ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเอง ให้ผู้เรียนมีโอกาสศึกษาเรียนรู้โดยอิสระ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะการรู้สารสนเทศ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการเรียนรู้ด้วยตนเองตลอดชีวิต ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นและกล้าแสดงออก¹¹

จากที่กล่าวมาข้างต้น ในการเตรียมความพร้อมด้านการวิจัยก่อนเข้าสู่วิชาชีพพยาบาล พอสรุปได้ดังนี้

1. หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ควรมีจัดประสบการณ์ให้นักเรียนพยาบาลมีการเรียนรู้เกี่ยวกับสาระสำคัญของการวิจัย กระบวนการวิจัยและลงมือปฏิบัติจริง เพื่อให้สามารถนำความรู้ไปใช้ในการพัฒนาวิชาชีพต่อไป

2. ผู้สอนควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ในลักษณะของการเรียนรู้ที่ใช้วิจัยเป็นฐาน (research based learning) โดยใช้ผลการวิจัยเป็นสาระการเรียนการสอน เรียนรู้จากการศึกษางานวิจัย การสังเคราะห์งานการวิจัย เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะของนักวิจัย

2. การพัฒนาศักยภาพด้านการวิจัยอย่างต่อเนื่อง

ในการพัฒนาศักยภาพด้านการวิจัย เมื่อเข้าสู่วิชาชีพพยาบาลนั้น พยาบาลวิชาชีพในบทบาทของผู้ทำวิจัยและนำผลการวิจัยไปใช้ ผู้ประกอบวิชาชีพพยาบาล ต้องทำการประกอบวิชาชีพภายใต้พระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ โดยมีสภาการพยาบาลทำหน้าที่ควบคุมการประกอบวิชาชีพที่สำคัญ เพื่อให้เกิดความปลอดภัย ต่อผู้รับบริการและเป็นประโยชน์ต่อสังคมอย่างแท้จริงตามคุณลักษณะของวิชาชีพ ไม่เพียงแต่วิชาชีพพยาบาลเท่านั้น ผู้ประกอบวิชาชีพทุกคนต้องร่วมรับผิดชอบต่อการพัฒนาวิชาชีพ ให้เกิดประโยชน์และเป็นที่ยอมรับยกย่องจากสังคมทั่วไป ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนานักวิจัยที่เป็นไปได้ 4 แนวทาง คือ

1. ควรมีการส่งเสริมพัฒนาศักยภาพนักวิจัยอย่างเป็นระบบชัดเจน

2. ควรมีระบบทุนสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพียงพอ เหมาะสม

3. ควรมีการกำหนดภาระงานด้านการวิจัยอย่างเป็นรูปธรรม

4. ควรมีการสร้างบรรยากาศการตื่นตัวด้านการวิจัยภายในองค์กร¹²

ผู้ที่นำผลงานวิจัยมาใช้ต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัย ซึ่งต้องได้รับการสอนหรือการอบรมการวิจัยหรือศึกษาต่อระดับปริญญาโท เมื่อพิจารณาลักษณะอุปสรรครายด้านพบว่า พยาบาลวิชาชีพ มีอุปสรรคด้านการสื่อสารและเผยแพร่ผลงานวิจัยมากที่สุด โดยเฉพาะเรื่องผลงานวิจัยไม่ได้รวบรวมไว้ที่เดียวกัน ผลสรุปของงานวิจัยไม่ชัดเจน ความไม่เข้าใจสถิติที่ใช้ในงานวิจัย และการที่งานวิจัยตีพิมพ์เป็นภาษาอังกฤษ แสดงว่าที่พยาบาลส่วนใหญ่ไม่นำผลวิจัยมาใช้ อาจเนื่องมาจากปัญหาด้านการค้นหาเอกสารที่เกี่ยวข้องหรือไม่เข้าใจภาษาอังกฤษและการสรุปผลสถิติในผลงานวิจัย¹³ ดังนั้นการที่พยาบาลจะนำผลงานวิจัยมาใช้จำเป็นต้องมีความรู้ที่จะประเมินผลงานวิจัยได้

การพัฒนาศักยภาพด้านการวิจัย ในองค์กรหรือหน่วยงาน สามารถทำได้¹³ โดย

1. องค์กรหรือหน่วยงานควรส่งเสริมให้มีการอบรมการวิจัยหรือสนับสนุนให้พยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานได้มีโอกาสศึกษาต่อในสถาบันการศึกษาที่มีการสอนด้านทฤษฎีการพยาบาลซึ่งต้องส่งเสริมให้พยาบาลศึกษาในระดับปริญญาโททางการพยาบาล เพราะไม่เพียงแต่จะทำงานวิจัยได้ แต่จะสามารถใช้กรอบแนวคิดด้านการพยาบาลหรือสาขาที่เกี่ยวข้องมาวิเคราะห์คุณภาพงานวิจัยหรือจัดให้การอบรมวิจัยเชิงปฏิบัติการ ให้ความสำคัญในการค้นคว้า และติดตามช่วยเหลือโดยมีกำหนดเวลาส่งงาน

2. หน่วยงานควรมีระบบงานและผู้รับผิดชอบช่วยเหลือพยาบาลในการอ่านและวิเคราะห์งานวิจัย เช่น จัดให้มีประชุมกลุ่มชมรมวารสาร (Journal club) สม่ำเสมอ โดยมีผู้ชำนาญด้านภาษาอังกฤษและการอ่านวิเคราะห์ผลงานวิจัยมาร่วมให้ความคิดเห็น จะช่วยให้พยาบาลเรียนรู้ด้วยตนเองและเกิดความชำนาญ

3. จัดทำระบบพิจารณาตรวจสอบผลงานวิจัยที่ชัดเจน โดยมีขั้นตอนการเสนอขอใช้ผลงานวิจัยให้ชัดเจนเพื่อพยาบาล ผู้จะนำงานวิจัยมาใช้สามารถเสนอผ่านกระบวนการวิเคราะห์วิจารณ์ การทดลองปฏิบัติ การประเมิน

ผลเพื่อให้เกิดความมั่นใจในผลงานวิจัย ถ้าใช้ได้ดีก็ประกาศเป็นมาตรฐาน และเป็นการเป็นการสนับสนุนขององค์กร

4. เกี่ยวกับปัญหาด้านการไม่มีเวลาและขาดทรัพยากร วัสดุหน่วยงาน ควรเอื้ออำนวยความสะดวกในการจัดการสนับสนุน การดำเนินการนำผลงานวิจัยทางการพยาบาลมาใช้

กระบวนการวิจัยจากการปฏิบัติการพยาบาล ซึ่งเป็นงานประจำ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่องค์กรพยาบาล ผู้บริหารทางการพยาบาลต้องส่งเสริมให้เกิดการพัฒนากระบวนการบันทึกหรือฐานข้อมูลผลลัพธ์ทางการพยาบาลให้เข้าสู่ระบบงานประจำ ตลอดจนการส่งเสริมให้มีการเขียนและเผยแพร่ผลการวิจัยจากการปฏิบัติการพยาบาล รวมถึงส่งเสริมให้พยาบาลวิชาชีพเป็นผู้สร้างความรู้ให้มากขึ้น ก็จะเป็นปัจจัยเกื้อหนุนที่สำคัญผลักดัน งานวิจัยจากงานประจำให้เป็นรูปธรรม จากแนวคิดข้างต้นที่กล่าวมานั้น เป็นเพียงประเด็นหลัก สำหรับพยาบาลวิชาชีพที่จะศึกษาแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพิ่มเติม ทั้งก่อน ระหว่าง และหลัง การทำวิจัยจากการปฏิบัติการพยาบาล ซึ่งเป็นงานประจำ เพื่อให้สามารถหาคำตอบที่จะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาและพัฒนาคุณภาพงานทางการพยาบาลได้ด้วยตนเองและด้วยความร่วมมือของทีมงานสุขภาพ ซึ่งงานวิจัยดังกล่าวจะไม่เป็นเพียงงาน วิจัยที่เป็นองค์ความรู้สำหรับผู้สนใจมาศึกษาค้นคว้าเท่านั้น แต่จะเป็นงานวิจัยที่มีคุณค่าในการนำมาใช้กับสภาพปัญหา ที่แท้จริง ที่จะนำไปสู่การทำให้ผู้รับบริการมีความพึงพอใจใน บริการ และหน่วยงานที่มีการทำวิจัยจากงานประจำจะเป็นหน่วยงานที่มีการเติบโต พัฒนาไปสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning organization) ในที่สุด¹⁴ การทำวิจัยจากงานประจำโดยใช้ แนวทางการพัฒนาศักยภาพในการทำวิจัยที่พัฒนาขึ้น ควรดำเนินการพัฒนาศักยภาพแก่บุคลากรทางการพยาบาลให้ครบเป้าหมาย 100% เพื่อให้บุคลากรทางการพยาบาลได้ใช้กระบวนการวิจัยเป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหาในงานบริการ และผู้รับบริการอย่างเป็นระบบ อันจะนำไปสู่การพัฒนาปรับปรุงงานด้วยหลักและกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ที่เชื่อถือได้ ส่งผลต่อคุณภาพการบริการพยาบาลและผู้รับบริการโดยตรง การใช้แนวคิดการวิจัยจากงานประจำ (R2R) ผสมผสานกับกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ในการพัฒนาองค์ความรู้ ด้านการวิจัยแก่บุคลากรทางการพยาบาล ช่วยนำไปสู่การวางแผนพัฒนาที่สอดคล้องกับงานที่ปฏิบัติจริง ซึ่งจะเป็นจริงได้ผู้บริหารควรให้ความสนใจ สนับสนุนให้ เกิดหน่วยงานหรือกลุ่มงานที่จะดูแล

สนับสนุน ช่วยเหลือบุคลากรทางการพยาบาลที่สนใจทำงานวิจัย จากงานประจำ และผู้เชี่ยวชาญที่ให้คำปรึกษา การสร้างบรรยากาศทางวิชาการ โดย จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นระยะๆ เพื่อกระตุ้น ส่งเสริมให้มีการทำวิจัย เช่น การเชิญเกียรติ นักวิจัยดีเด่น หรือสนับสนุนให้มีกิจกรรมที่ให้โอกาสนักวิจัย ได้นำเสนอผลงานให้เป็นที่ประจักษ์แก่วงการวิชาการทั่วไป¹⁵ จากที่กล่าวมาข้างต้นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพด้านการวิจัยอย่างต่อเนื่อง¹⁶ สรุปได้ดังนี้

1. กำหนดและถ่ายทอดวิสัยทัศน์ พันธกิจ นโยบาย และค่านิยมด้านการวิจัยที่ชัดเจนและเป็นระบบ
2. สร้างความผูกพันหรือแรงจูงใจด้านการวิจัยให้กับผู้ปฏิบัติงาน
3. สร้างบรรยากาศทางการวิจัยที่ดี
4. บริหารงานวิจัยโดยใช้หลักธรรมาภิบาลและความรับผิดชอบต่อสังคม

5. การรับฟังข้อมูลด้านการวิจัยจากผู้รับบริการ และจัดการอย่างเป็นระบบ

6. จัดการสารสนเทศด้านการวิจัยและเทคโนโลยีสารสนเทศที่เอื้อต่อการตัดสินใจของผู้บริหาร

7. จัดการความรู้ด้านการวิจัยที่เชื่อถือได้

8. พัฒนาศักยภาพอาจารย์ด้านการวิจัยอย่างเป็นระบบตอบสนองต่อความต้องการของอาจารย์และผู้บริหาร ในการขับเคลื่อนการพัฒนาศักยภาพด้านการวิจัยให้ประสบความสำเร็จ ผู้เขียนขอแนะนำองค์ประกอบและแนวทางสู่ความสำเร็จ ตามตารางที่ 1

จากข้อเสนอ ดังกล่าว เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการพัฒนาศักยภาพด้านการวิจัยของพยาบาล หน่วยงานหรือองค์กร ที่เกี่ยวข้องควรออกแบบการปฏิบัติให้สอดคล้องกับบริบทของตนโดยให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น เพื่อให้การปฏิบัติบรรลุตามเป้าหมาย

ตารางที่ 1 องค์ประกอบและแนวทางสู่ความสำเร็จในการพัฒนาศักยภาพด้านการวิจัยในวิชาชีพพยาบาล

องค์ประกอบ	ปัจจัย/แนวทางสู่ความสำเร็จ
1. ผู้บริหารหรือนำองค์การ	1. ผู้นำระดับสูงมีความมุ่งมั่นต่อความสำเร็จของงานวิจัย 2. การมีภาวะผู้นำของผู้บริหารและการจูงใจบุคลากร 3. การมีนโยบายและข้อตกลงภาระงานวิจัยที่ชัดเจน 4. สร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านการวิจัยกับหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง
2. บุคลากร (พยาบาลวิชาชีพ)	1. มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต ศึกษาค้นคว้าอยู่เสมอ 2. เรียนรู้จากการปฏิบัติโดยการทำงานประจำให้เป็นงานวิจัยเพื่อการพัฒนา 3. มีส่วนร่วมในการประชุม อบรม เกี่ยวกับการวิจัย นำเสนอผลงานวิจัยอย่างสม่ำเสมอ โดยอาจเป็นผู้เข้าร่วมประชุม ผู้นำเสนอ หรือวิทยากร
3. ทรัพยากรและสิ่งสนับสนุน	1. มีแหล่งเงินทุนวิจัยทั้งภายในและภายนอก 2. มีฐานข้อมูลในการสืบค้นงานวิจัย 3. มีเทคโนโลยีสารสนเทศที่เอื้อต่อการสืบค้นข้อมูลและการจัดเก็บข้อมูล 4. มีระบบพี่เลี้ยงนักวิจัยที่คอยให้คำแนะนำปรึกษา 5. มีทุนสนับสนุนในการพัฒนาความรู้ด้านการวิจัยของบุคลากร
4. บรรยากาศในองค์กร	1. มีการจัดประชุมกลุ่มสม่ำเสมอ เช่น การแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับความรู้ด้านการวิจัย ผลงานวิจัยจากวารสารเพื่อนำไปใช้หรือพัฒนาต่อยอด 2. มีการนำเสนอผลงานวิจัยของหน่วยงานต่างๆ ในองค์กร 3. มีการประชาสัมพันธ์หรือให้ความรู้เกี่ยวกับการวิจัย

บทสรุป

การก้าวสู่ประเทศไทย 4.0 ที่เน้นให้คนมีทักษะที่จำเป็นได้แก่ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะสารสนเทศ สื่อ เทคโนโลยี ทักษะชีวิตและอาชีพ สิ่งเหล่านี้จะผลักดันให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต พัฒนางานวิจัยและนวัตกรรมอย่างต่อเนื่องในทุกสาขาวิชาชีพ พยาบาลจึงควรมีการพัฒนาศักยภาพด้านการวิจัย โดยมีการเตรียมความพร้อมด้านการวิจัยก่อนเข้าสู่วิชาชีพ และมีการพัฒนาศักยภาพด้านการวิจัยอย่างต่อเนื่องเมื่อเข้าสู่วิชาชีพ การที่มีแนวทางหรือแนวปฏิบัติที่ดีจะช่วยให้การพัฒนาศักยภาพด้านการวิจัยของพยาบาลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้รับบริการ

References

1. Strategy and Planning Division. Blue print and action plan for Thailand 4.0: Model for Drive Thailand to Stability Wealth and Sustainable. Dec 21, 2016. (in Thai)
2. Srisupan V. Nursing Council Declaration: Competency of Professional Nurses. 2009. (in Thai)
3. Maljanian R, et al. Evidence-based nursing practice, Part 2: building skills through research roundtables. Journal of Nursing Administration. 2002. 32(2): 85-90.
4. Kerkulthorn T., Ratchawat P. and Narapong W. Utilization of Evidence-Based Pedagogy towards Graduate Identity at Boromarajonani College of Nursing, Saraburi. EAU Heritage Journal. 2013. 7(2): 108-119.
5. Pongsathonviboon K. Lifelong Learning and Nursing Professional. Journal of The Royal Thai Army Nurses. 2016.17(3):1-9. (in Thai)
6. Siripukdeekan C and Boonrubpayap B. Nursing Career Ladder Development. Journal of The Royal Thai Army Nurses. 2014; 15 (3): 75-80. (in Thai)
7. Kunsiripunyo. J. The Development of Criterion On evaluation Register Nurses Competencies. Journal of The Royal Thai Army Nurses. 2015. 16 (2):123-130. (in Thai)
8. The Royal Thai Army Nursing College. Bachelor of Nursing Science Curriculum. (Revised 2012). (in Thai)
9. Srisathitnarakul B. Research Methodology in Nursing. Bangkok: You and I Intermedia. 2007. (in Thai)
10. Onsri P. Perception toward Nursing Research Subject Before Study. 2015. (in Thai)
11. Thumthong B. Theories and Development of Instructional Model. Bangkok. 2013. (in Thai)
12. Anekpunyakul P. Research Development: A Possible Approach. Journal of Yala Rajabhat University. 2010. 3(1): 59-69. (in Thai)
13. Sangmanee W, Watanasit Y, Kraiwong N, Boonyasopun U. Barriers for application of nursing research results among professional nurses in Songklanagarind Hospital, Songkla Med J 2006; 24(6): 537-547. (in Thai)
14. Srikanok W. and Untaja P. Nursing Intervention: Routine To Research. Journal of The Royal Thai Army Nurses. 2014; 15 (2): 15-22. (in Thai)
15. Mathanawin D. Development competency of Nursing Personnel in Creating Routine to Research at Phayoaw Hospital. Journal of Nursing Division. 2009. 36(2): 46-55 (in Thai)
16. Duangmanee A., Areesophonpichet S. and Sujiva S. The Development of Research Management Strategies by Benchmarking on Education Criteria for Performance Excellence of Nursing Colleges under the Ministry of Defense. Journal of Nursing and Education 2013; 6(2): 84-99. (in Thai)